

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

PS-III.431.30.2024.9.8.6.4.3.1

Poznań, 4 października 2024 r.

Pani
Anna Czerniak
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Poznaniu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań
tel. 61 854 1825, fax 61 854 1544

www.poznan.uw.gov.pl, e-mail: ps@poznan.uw.gov.pl
www.obywatel.gov.pl, infolinia tel. 222 500 1171

I. Dane identyfikacyjne.

Zakres kontroli (w tym: podstawa prawna, okres objęty kontrolą)	<p>Kontrola w trybie zwykłym na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą” i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477).</p> <p>Stan faktyczny został oceniony pod kątem zgodności z ww. ustawą w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym kontrolą.</p> <p>Zakres kontroli obejmuje organizację i funkcjonowanie Jednostki w zakresie zgodności z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zawarty w upoważnieniu Wojewody Wielkopolskiego z 7 czerwca 2024 r., znak: KN-II.0030.164.2024.1.</p> <p>Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia kontroli oraz działania wcześniejsze, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.</p>
Jednostka kontrolowana	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu z siedzibą pod adresem: ul. Słowackiego 8, 60-823 Poznań, w dalszej części dokumentu określane także w skrócie: „PCPR”, „Organizatorem”, „Centrum” lub „Jednostką”.</p>
Kontroler/ Kontrolerzy	<p>Zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu w składzie:</p> <ul style="list-style-type: none">- Jarosław Szymański – inspektor wojewódzki, jako kierownik zespołu kontrolującego,- Edyta Kita – starszy specjalista,- Grzegorz Przymus – starszy specjalista,- Anna Kościańska – inspektor wojewódzki,- Katarzyna Brzóska – inspektor wojewódzki,- Agnieszka Adamczak – Kierownik Oddziału Rodziny. <p>Kontrolujący złożyli oświadczenia, że nie istnieją okoliczności uzasadniające wyłączenie ich od udziału w ww. kontroli.</p>
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych	<p>Czynności kontrolne w siedzibie PCPR przeprowadzone były w dniach 14, 18, 21 czerwca 2024 r.</p>
Kierownik jednostki kontrolowanej	<p>Anna Czerniak, Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu.</p>

(akta kontroli: str. 1-19)

Na podstawie § 13 ust. 1 ww. rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę (...) oraz art. 197d ust. 1 ww. ustawy przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

II. Ocena kontrolowanej działalności ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta.

Kontrola została przeprowadzona w oparciu o następujące procedury i metody:

- pozyskano pisemne oświadczenia i ustne wyjaśnienia od Pani Anny Czerniak - Dyrektor PCPR,
- pozyskano pisemne oświadczenia od koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w ww. Jednostce na pierwszy dzień kontroli,
- przeprowadzono analizę dokumentacji dotyczącej kwalifikacji wybranych osób zatrudnionych w ww. Jednostce,
- poddano analizie zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- poddano analizie zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zwanego dalej koordynatorem,
- dokonano analizy dokumentacji wybranych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- zweryfikowano dokumentację prowadzoną przez PCPR dla wybranych rodzin zastępczych zawodowych, wybranych rodzin zastępczych niezawodowych, wybranych rodzin zastępczych spokrewnionych, na potrzeby kontroli oznaczonych symbolami alfabetycznymi od „A” do „Ł”, a także wybranych dzieci przebywających w tych rodzinnych formach pieczy zastępczej, na potrzeby kontroli oznaczonych symbolami alfabetycznymi od „a” do „ż”,
- poddano analizie zadania z zakresu pieczy zastępczej realizowane przez PCPR.

Biorąc pod uwagę, stwierdzone podczas kontroli, działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu, zgodne z obowiązującymi przepisami, jak i działania naruszające przepisy, działalność Jednostki w obszarze objętym kontrolą oceniono **pozytywnie mimo nieprawidłowości**.

W związku z nieprawidłowościami **wydano zalecenia pokontrolne**.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości.

Jak ustalono podczas kontroli, PCPR działa na podstawie statutu, który stanowi załącznik do uchwały Nr XIV/118/IV/2011 Rady Powiatu w Poznaniu z dnia 14 grudnia 2011 r. w sprawie uchwalenia statutu Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu.

Organizację i zasady działania Centrum określa Regulamin Organizacyjny, stanowiący załącznik do uchwały Nr 2308/2021 Zarządu Powiatu w Poznaniu z dnia 5 lipca 2021 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie. Analiza ww. Regulaminu Organizacyjnego Jednostki wykazała, że w jej strukturze został wyodrębniony Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej i Instytucjonalnej (zwany dalej „Zespołem”), co jest **niezgodne z art. 76 ust. 2 ww. ustawy**. Analiza zadań Zespołu, określonych w § 13 Regulaminu

Organizacyjny pozwala stwierdzić, że poza zadaniami ustawowo przypisanymi organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej, Zespół ten wykonuje zadania przypisane ww. ustawą powiatowemu centrum pomocy rodzinie (§ 13 pkt 27-31 oraz pkt 32 w zakresie dotyczącym instytucjonalnej pieczy zastępczej). Przepis art. 76 ust. 2 ww. ustawy wyraźnie wskazuje, że w sytuacji gdy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej zostało wyznaczone powiatowe centrum pomocy rodzinie, to w jego strukturze „*tworzy się zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej*”. Łączenie zatem zadań przypisanych ustawowo organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej z zadaniami powiatowego centrum pomocy rodzinie i utworzenie Zespołu, który zajmuje się zadaniami zarówno z obszaru rodzinnej, jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej, jest niezgodne z ww. ustawą, gdyż nie powoduje wyodrębnienia w strukturze PCPR zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej.

(akta kontroli: str. 20-45)

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Poznańskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu, wyznaczone Zarządzeniem Nr 91/2011 Starosty Poznańskiego z dnia 26 października 2011 r., co jest **zgodne z art. 76 ust. 1 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 46-47)

Podczas czynności kontrolnych przedłożono:

- „Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Poznańskim na lata 2021-2023” przyjęty uchwałą Rady Powiatu w Poznaniu Nr XXIX/362/VI/2021 z dnia 28 kwietnia 2021 r.,
- „Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Poznańskim na lata 2024-2026” przyjęty uchwałą Rady Powiatu w Poznaniu Nr LIX/795/VI/2024 z dnia 31 stycznia 2024 r.

Pierwszy program nie obowiązywał zatem w okresie od 1 stycznia do 27 kwietnia 2021 r., natomiast drugi program nie obowiązywał w okresie od 1 stycznia do 30 stycznia 2024 r. Brak obowiązywania powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej we wskazanych okresach, jest **niezgodny z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy**. W obydwu analizowanych dokumentach zawarto szeroką diagnozę i podsumowanie obowiązywania poprzednich programów, cele przyjmowanych programów oraz limity rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy.

(akta kontroli: str. 48-130)

Podczas kontroli weryfikacji poddano treść oraz sposób prowadzenia rejestru o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Dyrektor PCPR przedłożyła upoważnienie z 1 sierpnia 2020 r., znak: RUiP.384/20, udzielone przez Starostę Poznańskiego, które w pkt 3 upoważnia Panią Annę Czerniak, Dyrektora PCPR do „*prowadzenia właściwych rejestrów przewidzianych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*”, przy czym podstawą prawną upoważnienia w tym zakresie wskazano art. 46 ust. 5 ww. ustawy, obowiązujący w chwili wydania upoważnienia i stosowany do czasu wdrożenia rejestru pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 38d-38f ww. ustawy, na podstawie art. 34 ust. 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 2140), który wszedł w życie 1 lutego 2023 r. Przynajmniej wskazać należy, że przepis art. 46 ww. ustawy

nakazuje prowadzić jeden rejestr, który składa się z dwóch części: 1) o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz 2) o pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Nie są to dwa odrębne rejestry, wyraźnie na to wskazuje wyliczenie do art. 46 ww. ustawy, które brzmi: „Starosta prowadzi rejestr danych o osobach”. Zatem upoważnienie Dyrektora PCPR przez Starostę Poznańskiego do prowadzenia „właściwych rejestrów (...)” w sytuacji, gdy ww. ustawa w okresie kontroli nie upoważniała Starosty do prowadzenia żadnego innego rejestru, poza tym wynikającym z art. 46 ust. 1 ww. ustawy, jest niezgodne z art. 46 ust. 5 w zw. z art. 46 ust. 1 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ww. ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Analizie poddano także zawartość prowadzonego „rejestru”. Inspektorom przedłożono dwie tabele, jedną zatytułowaną „Rejestr osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej” (która zawiera wszystkie wymagane dane) oraz drugą zatytułowaną „Rejestr osób pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka”. Stosowane nazewnictwo również sugeruje, że PCPR prowadzi dwa, zamiast jednego rejestru. Analiza treści drugiego „rejestru” wykazała, że nie zawiera on wszystkich wymaganych danych, tj. wprawdzie zawiera on kolumnę 11 o nazwie „Dane o stanie zdrowia, niezbędne do stwierdzenia, że osoba może sprawować właściwą opiekę nad...”, jednak w poszczególnych wierszach dotyczących danej osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzącej rodzinny dom dziecka, najczęściej pojawia się wpis o treści „brak przeciwwskazań zdrowotnych”, „brak problemów zdrowotnych” lub wpisana jest konkretna choroba danej osoby, np. „astma – pod opieką lekarza, pobiera leki”, „choroba serca, cukrzyca”. Wpisy te nie stanowią informacji, o której mowa w art. 46 ust. 2 pkt 11 ww. ustawy, gdyż w kolumnie tej nie zawarto informacji czy osoba posiada zaświadczenie lekarskie potwierdzające brak przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia określonej funkcji. Dodatkowo w żadnej z kolumn nie zawarto informacji o wydaniu pozytywnej opinii o predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu. Powyższe jest **niezgodne z art. 46 ust. 2 pkt 11 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ww. ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw**. Nadto, w kolumnie 12: „Zakres ukończonych szkoleń”, pojawiają się wpisy o treści „brak”, „tak”, „nie”, „brak danych”, a nawet „brak zakwalifikowania”. Wpisy takie są **niezgodne z art. 46 ust. 2 pkt 12 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ww. ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw**, który nakazuje umieszczać w rejestrze informację o zakresie ukończonych szkoleń. Dodatkowo wskazać należy, że „rejestr” ten zawiera dodatkowe „dane nie wymagane”, w tym dane osobowe dzieci, umieszczonych w poszczególnych rodzinach. Z uwagi na fakt, że ustawa w art. 7 ust. 1 stanowi, iż dane osobowe należy przetwarzać w sposób niezbędny do realizacji zadań, a przepis art. 46 ust. 2 ww. ustawy jest przepisem, który zawiera katalog zamknięty danych, które w rejestrze należy umieszczać, wprowadzanie dodatkowych danych, w tym danych osobowych, uznać należy za **niezgodne z art. 7 ust. 1 w zw. z art. 46 ust. 2 ww. ustawy i art. 34 ust. 7 ww. ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw**.

W toku kontroli Dyrektor PCPR przedłożyła oświadczenia z 19 czerwca 2024 r., z którego wynika, że w związku z nałożonymi na sąd w toku postępowania w przedmiocie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej obowiązkami wynikającymi z Kodeksu postępowania cywilnego, m.in. dotyczącymi zasięgnięcia opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz faktem, że *„w opiniach tych zawarte były wszystkie żądane i oczekiwane przez sądy informacje, w tym informacje zawarte w prowadzonym przez organizatora rejestrze, sądy opiekuńcze nie oczekiwały od organizatora rodzinnej pieczy zastępczej bieżącego przekazywania wszystkich danych z prowadzonego rejestru (rejestru jako takiego) lub też nie korzystały z informacji tam zawartych”*. Przede wszystkim wskazać należy, że art. 46 ust. 4 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ww. ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nakłada na Starostę (a w związku z wydanym upoważnieniem na Dyrektora PCPR) przekazywania do sądu danych (nie wybiórczych lub aktualizowanych, a zatem wszystkich) z rejestru, przy czym przepis ten nie uzależnia przekazania danych odawnioskowania o nie przez sąd. Zatem występowanie do PCPR przez sąd na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego o przedłożenie określonych informacji, nie zwalnia PCPR z obowiązku bieżącego i pełnego przekazywania do sądu danych z ww. rejestru. Wskazać należy, że, aby ww. rejestr spełniał swój cel, jakim jest bieżąca wiedza sądu na temat możliwości Powiatu w zakresie prowadzonych niespokrewnionych z dzieckiem form rodzinnej pieczy zastępczej, rejestr powinien być przesyłany do sądu kompletny, tj. ze wszystkimi danymi. Podczas kontroli Dyrektor PCPR przedłożyła dodatkowe oświadczenie z 6 września 2024 r., z którego z kolei wynika, że ww. rejestr w okresie kontroli nie był przesyłany do żadnego sądu m.in. z uwagi na *„niedoprecyzowanie przepisów ustawy”* oraz *„współpracę z 9 sądami”*. Jak wyżej uzasadniono, powyższe działanie było **niezgodne z art. 46 ust. 4 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ww. ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw.**

(akta kontroli: str. 131-138)

Weryfikacja z bazy danych Rejestru Sprawców Przepisów na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym

Analizie poddano wypełnienie obowiązku weryfikacji Dyrektora i osób zatrudnionych w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, którą na podstawie art. 2 ust. 3 ww. ustawy jest PCPR i wolontariuszy oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a także osób pełniących funkcję rodziny zastępczej i prowadzących rodzinny dom dziecka, w bazie danych Rejestru Sprawców Przepisów na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Przepis art. 7b wszedł w życie z dniem 1 lutego 2023 r. na mocy ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r., poz. 2140) i zaczął obowiązywać wszystkie osoby, które zostały zatrudnione lub rozpoczęły współpracę z jednostką wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej po 1 lutego 2023 r., a obowiązek weryfikacji spoczął na pracodawcy. Przepisy przejściowe wprowadziły obowiązek weryfikacji osób zatrudnionych lub współpracujących z ww. jednostką przed 1 lutego 2023 r. i wyznaczyły w art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw termin na tę weryfikację do 31 lipca 2023 r.

Dyrektor PCPR dokonał ww. weryfikacji osób zatrudnionych przed 1 lutego 2023 r., tj. w ww. przejściowym terminie. Ustalono, jednak że osoby zatrudnione po 1 lutego 2023 r. przed przystąpieniem do pracy, nie zostały zweryfikowane w ww. Rejestrze. Weryfikacja następowała zwykle kilka dni po zatrudnieniu, zdarzyły się sytuacje weryfikacji po kilku tygodniach, czy miesiącach od podjęcia zatrudnienia przez pracownika. W przypadku psychologa, po rozwiązaniu stosunku pracy i ponownym zatrudnieniu, nie zweryfikowano tej osoby przed ponownym zatrudnieniem na stanowisku.

Jak ustalono Dyrektor PCPR została zweryfikowana w ww. Rejestrze, jednakże weryfikacji nie dokonał jej pracodawca, tj. Starosta Poznański, lecz jednostka, którą kieruje.

Dyrektor PCPR przedłożyła spis wolontariuszy wraz z datą ich weryfikacji w ww. Rejestrze i datą faktycznego rozpoczęcia wolontariatu, z którego wynika, że każda z tych osób, z którą podjęto współpracę przed 1 lutego 2023 r., została zweryfikowana w ww. przejściowym terminie, a pozostałe osoby zweryfikowano przed rozpoczęciem działań wolontaryjnych.

Dyrektor PCPR zweryfikowała prawidłowo kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Ustalono, że w przypadku części rodzin zastępczych nie zachowano terminu weryfikacji w Rejestrze. Kolejne dwie rodziny zastępcze zostały zweryfikowane w Rejestrze, dopiero po tym, jak inspektorzy wskazali na brak potwierdzenia weryfikacji w przedłożonej dokumentacji. Ponadto Dyrektor oświadczyła, że część rodzin zastępczych nie została w ogóle zweryfikowana uzasadniając, że *„w rodzinach zastępczych są wyłącznie osoby pełnoletnie i nie podlegają weryfikacji w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnych”*. Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r., poz. 560) *przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi na pracodawcy lub innym organizatorze takiej działalności oraz na osobie, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do takiej działalności, ciążą obowiązki określone w ust. 2-8*. Jednakże przepis szczegółowy w art. 7b ww. ustawy wyraźnie określa podmioty nie tylko ze względu na rodzaj działalności, ale także w ust. 2 wskazuje na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka bez jakichkolwiek wyłączeń, na przykład w przypadku pełnoletnich wychowanków, nakładając obowiązek weryfikacji na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Również przepisy przejściowe w art. 22 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw nie ograniczają konieczności weryfikacji rodzin zastępczych do rodzin, w których przebywają małoletnie dzieci. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 7b ww. ustawy oraz art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r., poz. 2140)**.

(akta kontroli: str. 139-281)

Kadra PCPR

W okresie kontroli Dyrektorem PCPR była Pani Anna Czerniak, której kwalifikacje zostały zweryfikowane podczas czynności kontrolnych w 2022 r. pod znakiem: PS-III.431.15. 2022.9.5. W badanym okresie w PCPR zatrudnionych na umowę o pracę było 12 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, wszyscy na pełnych etatach. Z trojgiem z nich rozwiązano stosunek pracy, przy czym jeden podjął ponownie pracę w Jednostce, na tym samym stanowisku. Ww. osoby mają wykształcenie wymagane na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, co jest **zgodne z art. 78 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy**. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnieni w trakcie trwania czynności kontrolnych złożyli na potrzeby kontroli oświadczenia dotyczące władzy rodzicielskiej, niealimentacji oraz niekaralności. Czynności kontrolne wykazały, że nie wszyscy koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przed zatrudnieniem złożyli ww. oświadczenia, zatem osoby te nie zostały prawidłowo zweryfikowane w tym zakresie, co było **niezgodne z art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ww. ustawy ww. ustawy**.

Jednocześnie ustalono, że koordynatorzy zatrudnieni po 1 lutego 2023 r. nie zostali zweryfikowani w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym przed rozpoczęciem zatrudnienia, co było **niezgodne z art. 78 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy ww. ustawy**.

Koordynatorzy do 21 czerwca 2023 r. pracowali w podstawowym wymiarze czasu pracy. Od 22 czerwca 2023 r., na podstawie aneksu do umowy o pracę, wykonują swoje obowiązki w systemie zadaniowego czasu pracy. Również pracownik zatrudniony od 1 września 2023 r. do 14 czerwca 2024 r. pracuje w systemie zadaniowym. Zatem obecnie koordynatorzy wykonują swoją pracę **zgodnie z art. 79 ust. 2 ww. ustawy ww. ustawy**.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono również, że praca koordynatorów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, co jest **zgodne z art. 79 ust. 3 ww. ustawy** oraz że koordynatorzy nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, co jest **zgodne z art. 79 ust. 4 ww. ustawy**.

Poza ww. koordynatorami, według wykazu pracowników Zespołu, przedłożonego przez Dyrektora, w skład Zespołu na pierwszy dzień kontroli wchodziło: 14 osób wykazanych jako „organizatorzy”, zatrudnieni na stanowiskach specjalisty pracy z rodziną lub starszego specjalisty pracy z rodziną, specjalisty ds. wsparcia rodziny i dziecka w pieczy zastępczej, koordynatora procesu usamodzielnienia i starszego specjalisty ds. instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz 4 psychologów.

Jak wynika z ustaleń kontrolnych, kwalifikacje psychologów wydających opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka były **zgodne z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ww. ustawy**.

Jak oświadczyła zastępca Dyrektora: „w 2023 r. 8 rodzin zastępczych, w których przebywało powyżej 3 dzieci, złożyło 9 wniosków o zatrudnienie osoby do pomocy, wszystkie rozpatrzono pozytywnie i zawarto umowy zlecenia. W 2024 r. wszystkie 11 wniosków 10 rodzin rozpatrzono pozytywnie”. Ponadto jedna rodzina, w związku ze szczególnie uzasadnionym przypadkiem, wystąpiła z wnioskiem o zatrudnienie osoby do pomocy, mimo, iż liczba dzieci nie przekraczała

3. Wniosek rozpatrzono pozytywnie. W 2024 r. taki wniosek nie wpłynął od żadnej z rodzin zastępczych. Działanie Jednostki było **zgodne z art. 57 ust. 1a i 2 ww. ustawy.**

W 2023 r. i 2024 r. do PCPR wpłynął wniosek o zatrudnienie osoby do pomocy w rodzinnym domu dziecka. Wnioski rozpatrzono pozytywnie. Powyższe było **zgodne z art. 64 ust. 2 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 139- 293)

Pieczą zastępczą w Powiecie

Jak wynika z danych przekazanych przez Dyrektora PCPR, na terenie powiatu poznańskiego, wg. stanu na 14 czerwca 2024 r., funkcjonowało 346 rodzin zastępczych i 1 rodzinny dom dziecka, w których przebywało łącznie 500 dzieci i osób pełnoletnich pozostających w pieczy, w tym w:

- 19 rodzinach zastępczych zawodowych, w których przebywało łącznie 62 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- 133 rodzinach zastępczych niezawodowych, w których przebywało łącznie 170 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- 194 rodzinach zastępczych spokrewnionych, w których przebywało łącznie 256 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- 1 rodzinnym domu dziecka, w którym przebywało łącznie 12 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy.

Na terenie powiatu poznańskiego w rodzinnej pieczy zastępczej, według stanu na 14 czerwca 2024 r., przebywało 189 dzieci i osób pełnoletnich, z następujących powiatów:

- Miasto Poznań – łącznie 88 dzieci i osób pełnoletnich pozostających w pieczy,
- czarnkowsko-trzcianecki – 4 dzieci i 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- bolesławiecki (woj. dolnośląskie) – 1 dziecko,
- wałecki (woj. zachodniopomorskie) – 1 dziecko,
- rawicki - 1 dziecko,
- krotoszyński – 3 dzieci,
- wrzesiński – 3 dzieci i 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- śremski – 1 dziecko,
- słupecki – 1 dziecko i 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- prudnicki (woj. opolskie) – 1 dziecko,
- szamotulski – 5 dzieci,
- wągrowiecki – 5 dzieci,
- Miasto Gdańsk (woj. pomorskie) – 1 dziecko,
- Miasto Warszawa (woj. mazowieckie) – 2 dzieci,
- Miasto Szczecin (woj. zachodniopomorskie) – 3 dzieci,
- piliński – 1 dziecko i 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- międzychodzki – 2 dzieci,
- radziejowski (woj. kujawsko-pomorskie) – 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,

- zgorzelecki (woj. dolnośląskie) – 1 dziecko i 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- włocławski (woj. kujawsko-pomorskie) – 1 dziecko,
- obornicki – 5 dzieci i 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- Miasto Wrocław (woj. dolnośląskie) – 1 dziecko i 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- kutnowski (woj. łódzkie) – 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- gnieźnieński – 4 dzieci i 2 pełnoletnich wychowanków pozostający w pieczy,
- nowotomyski – 1 dziecko,
- kościański – 2 dzieci,
- ełcki (woj. kujawsko-pomorskie) – 2 dzieci,
- jarociński – 2 dzieci,
- łosicki (woj. mazowieckie) – 1 dziecko,
- Miasto Katowice (woj. śląskie) – 4 dzieci,
- nowosolski (woj. lubuskie) – 3 dzieci,
- Miasto Kalisz – 1 dziecko,
- Miasto Łódź (woj. łódzkie) – 4 dzieci,
- złotowski – 2 dzieci,
- gorzowski (woj. lubuskie) – 1 dziecko,
- Miasto Toruń (woj. kujawsko-pomorskie) – 1 dziecko,
- wołowski (woj. dolnośląskie) – 1 dziecko,
- górowski (woj. dolnośląskie) – 2 pełnoletnich wychowanków,
- Miasto Kraków (woj. małopolskie) – 1 dziecko,
- Miasto Konin – 1 dziecko,
- szczecinecki (woj. zachodniopomorskie) – 1 dziecko,
- gostyński – 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- średzki – 2 pełnoletnich wychowanków pozostających w pieczy,
- międzyszycki (woj. lubuskie) – 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- koniński – 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy.

Ponadto na terenie Powiatu Poznańskiego przebywało:

- 4 dzieci ze statusem UKR – poza limitem miejsc,
- 2 dzieci cudzoziemskich,
- dziecko, którego powiat pochodzenia był ustalany.

Według stanu na 14 czerwca 2024 r. 57 dzieci z powiatu poznańskiego umieszczonych było w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów.

Zestawienie powiatów umieszczenia przedstawia się następująco:

- gnieźnieński – 2 dzieci i 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- Miasto Poznań – 18 dzieci i 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- szamotulski – 5 dzieci i 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- średzki – 5 dzieci,
- nowotomyski – 1 dziecko,
- Miasto Wrocław (woj. dolnośląskie) – 1 dziecko,

- śremski – 3 dzieci,
- obornicki – 3 dzieci,
- chodzieski – 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- Miasto Konin – 1 dziecko,
- grodziski – 1 dziecko,
- wałecki (woj. zachodniopomorskie) – 3 dzieci,
- myśliborski (woj. zachodniopomorskie) – 2 dzieci,
- zawierciański (woj. śląskie) – 2 dzieci,
- wągrowiecki – 1 dziecko,
- Miasto Łódź (woj. łódzkie) – 1 pełnoletni wychowanek pozostający w pieczy,
- kaliski – 2 dzieci,
- Miasto Częstochowa (woj. świętokrzyskie) – 1 dziecko,
- świdwiński (woj. zachodniopomorskie) – 1 dziecko.

Jak wynika z wyjaśnień przedstawionych podczas kontroli, ponad połowa dzieci została umieszczona u swoich krewnych lub spowinowaconych, tj. w rodzinach niezawodowych i rodzinach spokrewnionych, natomiast część dzieci została umieszczona w pieczy rodzinnej poza powiatem pochodzenia, w rodzinach zastępczych niezawodowych, zawodowych oraz rodzinnym domu dziecka, ze względu na wskazany w wyjaśnieniach brak miejsc w pieczy zastępczej na terenie powiatu poznańskiego, na zmianę pieczy z instytucjonalnej na rodzinną, bądź w związku z interwencyjnym zabezpieczeniem dzieci. Ponadto w wyjaśnieniach Dyrektor przekazała, że część z rodzin zostało ustanowionych przez sądy bez zapytania PCPR o wskazanie rodziny lub wydania opinii w danej sprawie.

Przy czym zauważyć należy, że umieszczenie dzieci w pieczy na terenie powiatów znacznie oddalonych od środowiska rodzinnego sprawia, że kontakty tych dzieci z rodzicami i innymi osobami bliskimi (znaczącymi) są dalece utrudnione.

Umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej poza powiatem poznańskim, jak i dzieci spoza powiatu poznańskiego na jego terenie, nastąpiły na podstawie porozumień zawartych pomiędzy powiatami, co znalazło potwierdzenie w przedstawionej podczas kontroli dokumentacji i było **zgodne z art. 191 ust. 1 i 5 ww. ustawy.**

W trakcie kontroli analizie poddano przestrzeganie przez PCPR przepisów art. 53 i art. 61 ww. ustawy. Umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci w rodzinie zastępczej lub rdd następowało po uzyskaniu zgody rodziny zastępczej lub prowadzącego rdd oraz wydaniu pozytywnej opinii koordynatora., co potwierdziła przedłożona przykładowa dokumentacja. Na pierwszy dzień kontroli, przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych występowało u 2 rodzin niezawodowych, w związku z koniecznością umieszczenia rodzeństwa, a także u 7 rodzin zawodowych. Jednak w przypadku 3 z tych rodzin umieszczono kolejne dzieci, mimo iż w ww. rodzinach osiągnięto ustawowy limit, a kolejne dzieci umieszczane w tych rodzinach zawodowych nie były spokrewnione z dziećmi już umieszczonymi, co było **niezgodne z art. 53 ww. ustawy.**

Jednocześnie w rodzinnym domu dziecka, w tym samym czasie, w pierwszym dniu kontroli przebywało łącznie 12 dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, co było **niegodne z art. 61 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 294-336)

Analizie poddano również zadanie Dyrektora PCPR dotyczące współpracy z sądem w sprawach dotyczących opieki i wychowania dzieci, których rodzice zostali pozbawieni lub ograniczeni we władzy rodzicielskiej. Ustalono, że Kierownik współpracował z właściwymi sądami, m.in. poprzez kierowanie do sądu wniosków i wydawanie opinii, co było **zgodne z art. 182 ust. 4 ww. ustawy**.

Jak wynika z przedłożonego oświadczenia, w okresie kontroli Dyrektor występowała 43 razy z wnioskami do właściwego sądu, o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka, celem uregulowania jego sytuacji prawnej, wraz z uzasadnieniami, co było **zgodne z art. 47 ust. 7 ww. ustawy**.

Analizie poddano obowiązek wynikający z art. 47 ust. 6 ww. ustawy dotyczący informowania sądu o ustaniu przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. Jak wynika z oświadczenia Dyrektora PCPR oraz przedłożonej tabeli dot. pieczy rodzinnej w powiecie, w okresie objętym kontrolą stwierdzono 25 przypadków ustania przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, powyższe było **zgodne z art. 47 ust. 6 ww. ustawy**.

Ponadto, jak wynika z oświadczenia, w okresie sprawozdawczym, zostało złożonych 29 pozwów alimentacyjnych na rzecz 37 dzieci pozostających w pieczy, co było **zgodne z art. 38 ww. ustawy**. Dyrektor przedstawiła zestawienie oraz wyjaśnienia, dot. ww. zadania, w których poinformowała również o powodach niezłożenia wniosku w ustawowym terminie, co zostało przyjęte i uwzględnione.

(akta kontroli: str. 293, 337-365)

Dyrektor PCPR złożyła również oświadczenie, z którego wynika, iż Jednostka gromadzi i przekazuje rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka, diagnozę psychofizyczną dziecka, w tym dziecka ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w formie papierowej osobiście, mailowo lub pocztą tradycyjną. W sytuacji braku takiej diagnozy rodzina otrzymuje skierowanie na wykonanie diagnozy psychofizycznej – wówczas otrzymuje egzemplarz diagnozy bezpośrednio od diagnosty, natomiast PCPR otrzymuje własną kopię. Zdarza się, że rodziny zastępcze zostają pokierowane przez pracowników Jednostki do właściwej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w celu dokonania diagnozy. Opinię z PPP otrzymuje rodzina zastępcza, która udostępnia kopię pracownikowi Organizatora. Analiza przekazanych dokumentów wykazała, iż 8 dzieci posiada diagnozę psychofizyczną sporządzoną przez psychologa zatrudnionego w PCPR. W przypadku pozostałych dzieci przygotowana jest lista oczekujących na sporządzenie diagnoz, przy czym 12 dzieci: „k, c, d, e, e, f, j, m, q, ś, a, i” – posiada opinię z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, zawierającą diagnozę i zalecenia do dalszej pracy z dzieckiem, którą posiłkują się specjaliści pracujący z dzieckiem i rodziną. Natomiast 4 dzieci, to dzieci nieposiadające diagnoz psychofizycznych, co jest **niezgodne z art. 38a ust. 1 pkt 7 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 1171-2121, 2500-2501)

Na terenie powiatu poznańskiego funkcjonuje 5 placówek opiekuńczo-wychowawczych:

1. Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego pod nazwą: Dom Rodzinny w Swarzędzu, z liczbą 8 miejsc, w której na pierwszy dzień kontroli łącznie przebywało 7 wychowanków.
2. Placówka opiekuńczo-wychowawcza łącząca zadania placówek typu socjalizacyjnego i interwencyjnego pod nazwą: Ośrodek Wspomagania Rodziny w Kobylnicy, z liczbą 10 miejsc socjalizacyjnych i 4 miejsc interwencyjnych, w której na pierwszy dzień kontroli łącznie przebywało 17 wychowanków, w tym: 9 na miejscach socjalizacyjnych, 7 na miejscach interwencyjnych i jedno dziecko ukraińskie poza limitem miejsc.
3. Placówka opiekuńczo-wychowawcza łącząca zadania placówek typu socjalizacyjnego i interwencyjnego pod nazwą: Ośrodek Wspomagania Rodziny nr 2 w Jasinie, z liczbą 10 miejsc socjalizacyjnych i 4 miejsc interwencyjnych, w której na pierwszy dzień kontroli łącznie przebywało 16 wychowanków, w tym: 7 na miejscach socjalizacyjnych, 6 na miejscach interwencyjnych i 3 dzieci ukraińskich poza limitem miejsc.
4. Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego pod nazwą: Dom Dziecka w Kórniku-Bninie, z liczbą 14 miejsc, w której na pierwszy dzień kontroli łącznie przebywało 14 wychowanków, w tym jedno dziecko ukraińskie poza limitem miejsc,
5. Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego pod nazwą: Dom Dziecka nr 2 w Kórniku-Bninie, z liczbą 14 miejsc, w której na pierwszy dzień kontroli łącznie przebywało 14 wychowanków.

Z oświadczenia Dyrektor PCPR wynika, że w okresie objętym kontrolą, wydano łącznie 69 skierowań do ww. Placówek dla 51 osób.

Analiza dokumentacji wykazała, że w okresie kontroli do Placówek przyjęto 29 wychowanków, w tym:

- 1) Do Domu Rodzinnego w Swarzędzu skierowano i przyjęto 2 wychowanków.
- 2) Do Ośrodka Wspomagania Rodziny w Kobylnicy, w okresie objętym kontrolą, przyjęto 6 wychowanków, wydano 18 skierowań dla 9 wychowanków (w tym dla 3 wychowanków przyjętych w okresie objętym kontrolą, pozostali 3 wychowankowie zostali przyjęci w ramach „interwencji doraźnej”). Dwoje wychowanków zgodnie ze skierowaniem przeniesiono z miejsc interwencyjnych na miejsca socjalizacyjne. Dla 7 wychowanków OWR przebywających na miejscach interwencyjnych (w tym dla dziecka ukraińskiego) PCPR wystawiał skierowania na okres 3 miesięcy, po upływie tego okresu wystawiał kolejne. W przypadku dwojga dzieci pierwsze skierowanie wydano z datą wsteczną, przy czym okres obowiązywania jednego skierowania był wcześniejszy niż data wydania postanowienia sądu, co było **niezgodne z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., poz. 1720 z późn. zm.)**, zwanego dalej rozporządzeniem **w zw. z art. 35 ust. 1 ww. ustawy**. W trakcie czynności kontrolnych, tj. 14 czerwca 2024 r., sąd wydał postanowienie o umieszczeniu w Placówce dzieci, które przebywały w POW w ramach tzw. „interwencji doraźnej” od 12 czerwca 2024 r. Dalej 24 czerwca 2024 r. PCPR wydał skierowanie do Placówki dla tych dzieci z datą wsteczną, tj. od 12 czerwca 2024 r., a więc sprzed daty postanowienia sądu.

- 3) Do Ośrodka Wspomagania Rodziny nr 2 w Jasinie przyjęto 12 wychowanków, wydano 39 skierowań dla 15 dzieci (w tym 10 wychowanków przyjętych w okresie objętym kontrolą; pozostali 2 zostali przyjęci w ramach „interwencji doraźnej”). Trzech wychowanków zgodnie ze skierowaniem przeniesiono z miejsc interwencyjnych na miejsca socjalizacyjne. Dla 9 wychowanków OWR przebywających na miejscach interwencyjnych (w tym dwojga dzieci ukraińskich) PCPR wystawiał skierowania na okres 3 miesięcy, po upływie tego okresu wystawiał kolejne. W przypadku ośmiorga dzieci pierwsze skierowanie wydano z datą wsteczną, przy czym okres obowiązywania pięciu skierowań był wcześniejszy niż data wydania postanowienia sądu, co było **niezgodne z § 2 ust. 1 rozporządzenia w zw. z art. 35 ust. 1 ww. ustawy**.
- 4) Do Domu Dziecka w Kórniku-Bninie przyjęto 4 wychowanków, skierowano 6 wychowanków, z czego w przypadku dwóch wychowanków skierowania wystawiono ze względu na zmianę postanowienia sądu.
- 5) Do Domu Dziecka nr 2 w Kórniku-Bninie skierowano i przyjęto 4 wychowanków. Jedna z osób w momencie skierowania miała prawie 22 lata. Skierowanie wydano na podstawie wniosku dyrektora Placówki, który to zawniósł o przeniesienie z innej placówki, powołując się na art. 108 ust. 1 ww. ustawy stanowiący, że *na wniosek dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej lub na wniosek wychowawcy, za zgodą dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, po zasięgnięciu opinii powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, starosta powiatu, który skierował dziecko do placówki opiekuńczo-wychowawczej, może przenieść **dziecko** do innej placówki opiekuńczo-wychowawczej tego samego typu*. Jednakże wniosek dotyczył osoby pełnoletniej, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, a nie dziecka. Dyrektor przedstawiła opinię prawną dotyczącą przeniesienia pełnoletniego wychowanka do innej placówki opiekuńczo – wychowawczej, w której radca prawny powołał się na art. 37 ww. ustawy podając, że *„ww. przepis będzie również podstawą przeniesienia pełnoletniego wychowanka przebywającego w placówce”*. Jednakże przepis ten wskazuje, że *osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz że w przypadku odpowiednio rozwiązania albo likwidacji dotychczasowej placówki opiekuńczo-wychowawczej, osoba ta może przebywać w innej niż dotychczasowa placówce opiekuńczo-wychowawczej*. Tymczasem nie zachodzi tu przypadek likwidacji czy rozwiązania Domu Dziecka w Kórniku-Bninie, z której to placówki młody człowiek został przeniesiony, zatem przepis art. 37 ww. ustawy nie miał zastosowania w tym przypadku. Powyższe działanie było **niezgodne z § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia**.

W placówkach na terenie powiatu poznańskiego przebywało 6 małoletnich obywateli Ukrainy, w tym 3 przyjętych w okresie objętym kontrolą. W tym czasie jedno dziecko ukraińskie opuściło POW. Wszyscy małoletni z Ukrainy przebywali w POW za zgodą Wojewody Wielkopolskiego.

W przypadku braku miejsc w placówce opiekuńczo – wychowawczej na terenie powiatu PCPR zwracał się do innych powiatów o skierowanie dziecka do odpowiedniej placówki opiekuńczo – wychowawczej, co było **zgodne z § 2 ust. 3 ww. rozporządzenia**.

(akta kontroli: str. 366-451)

**Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
wynikających z art. 76 ust. 4 ww. ustawy**

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Przedłożona podczas kontroli dokumentacja potwierdza, że PCPR prowadziło nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz rodzinnego domu dziecka. PCPR podejmował działania związane z naborem we wszystkich gminach powiatu. Przeprowadzono kampanię plakatową w gminnej prasie, plakaty umieszczane były na gminnych stronach internetowych oraz w kościołach rzymskokatolickich powiatu poznańskiego. Od stycznia 2023 r. do czerwca 2024 r. w celu pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych PCPR zleciło emisję banneru reklamującego rodzicielstwo zastępcze i zachęcającego do rodzicielstwa zastępczego na regionalnym portalu informacyjnym „epoznan” (<https://epoznan.pl/>). Nabór kandydatów prowadzono także wykorzystując własny profil społecznościowy na Facebooku. Ponadto PCPR prowadząc nabór wykorzystywał obchodzony rokrocznie Dzień Rodzicielstwa Zastępczego, organizując: w 2023 r. kampanię promującą pieczę zastępczą w ramach „Tygodnia rodzicielstwa zastępczego” i odwiedzając wszystkie 17 gmin powiatu poznańskiego, a w 2024 r. organizując „Powiatowy Dzień Rodzicielstwa Zastępczego”, kiedy do promocji i upowszechniania pieczy zastępczej wykorzystano rodziny zastępcze. W efekcie podjętych działań, Centrum w roku 2023 oraz 2024, procedowało kwalifikację 137 kandydatów na rodziców zastępczych.

Działanie Jednostki w tym obszarze było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 452-508)

2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinia o spełnianiu warunków i ocena predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej

Procedurę kwalifikowania osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka w Centrum reguluje Zarządzenie nr 7/2023 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z dnia 15 lutego 2023 r. W trakcie trwania czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację kandydatów, którzy w okresie kontroli zadeklarowali gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i poddano analizie teczki osobowe kandydatów.

W przedłożonych przez Centrum dokumentach, u żadnego z kandydatów nie znaleziono zapisu, że daje on rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej, co było **niezgodne art. 42 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy**. Równocześnie Organizator zweryfikował wszystkich kandydatów, że nie są i nie byli oni pozbawieni władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie była im ograniczona, ani zawieszona, co było **zgodne art. 42 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy**.

W dokumentacji znajdowała się także informacja, że kandydaci wypełniają obowiązek alimentacyjny oraz że nie mają ograniczonej zdolności do czynności prawnych, co było **zgodne z art. 42 ust. 1 pkt 3 i 4 ww. ustawy**. Centrum zweryfikowało, że kandydaci są zdolni do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co było **zgodne art. 42 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy**.

Nie na wszystkich oświadczeniach kandydatów znalazła się data potwierdzająca moment wypełnienia dokumentów, dlatego konieczne jest zwrócenie uwagi, aby składane dokumenty uzupełniane były w sposób niebudzący wątpliwości co do daty złożenia. W dokumentacji odnotowano potwierdzenie, że kandydaci przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, co było **zgodne z art. 42 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy**.

Kandydaci zostali zweryfikowani pod kątem zapewnienia odpowiednich warunków bytowych i mieszkaniowych umożliwiających dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, co było **zgodne art. 42 ust. 1 pkt 7 ww. ustawy**.

Centrum weryfikowało również, że kandydaci nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostętem ograniczonym oraz że nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. Było to **zgodne z art. 42 ust. 1 pkt 8 i art. 42 ust. 2 ww. ustawy**.

Na podstawie art. 43 ust. 1 ww. ustawy na wniosek kandydata przeprowadzano wstępną kwalifikację, a następnie Organizator sporządzał dokument potwierdzający przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji, zawierający datę przeprowadzenia wstępnej kwalifikacji oraz wskazanie, czy wstępna kwalifikacja jest pozytywna czy negatywna, co było **zgodne z art. 43 ust. 1 i 2 ww. ustawy**.

Po pozytywnym wstępnym zakwalifikowaniu kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, Centrum kierowało kandydatów na szkolenie, co było **zgodne z art. 43 ww. ustawy** w brzmieniu obowiązującym do 31 stycznia 2023 r., natomiast od 1 lutego 2023 r., po dokonaniu wstępnej kwalifikacji, Centrum dopuszczało kandydata na szkolenie na podstawie skierowania po złożeniu przez kandydata wniosku, co było **zgodne art. 43 ust. 7 ww. ustawy**. PCPR jest obowiązany do zorganizowania szkolenia dla kandydatów, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 7. Z przedłożonego przez Dyrektora zestawienia kandydatów, wynika, iż okres 3 miesięcy pomiędzy datą wniosku o przyjęcie na szkolenie, a datą skierowania na szkolenie, w 22 przypadkach został przekroczony. W sytuacji skrajnej wynosił 10 miesięcy, co było **niezgodne art. 43 ust. 8 ww. ustawy**.

Analiza dokumentów wykazała, że w okresie kontroli kandydaci otrzymywali zaświadczenia kwalifikacyjne na podstawie art. 45 ww. ustawy, ale wydania zaświadczenia nie poprzedziło złożenie wniosku kandydatów, co było **niezgodne z art. 45 ust. 1 ww. ustawy**.

W przypadku kandydatów składających wnioski wspólnie, zaświadczenia kwalifikacyjne były wydawane dla dwóch osób. Było to **niezgodne z załącznikiem zarówno do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. Nr 272, poz. 1609) w zw. z art. 48 ww. ustawy (dla zaświadczeń wydanych przed 29 września 2023 r.), jak i do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 września 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. z 2023 r., poz. 2052) dla zaświadczeń wydanych po 29 września 2023 r.**

(akta kontroli: str. 509-531)

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Centrum organizuje szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinny dom dziecka na podstawie programu „PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza 2020”, zatwierdzonego decyzją Ministra Rodziny i Polityki Społecznej nr 15/2020/RZ z dnia 8 grudnia 2020 r. Szkolenia przeprowadzają dwaj pracownicy Zespołu. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora PCPR w okresie kontroli Centrum zorganizowało lub było w trakcie realizacji: pięciu edycji szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oraz dwóch edycji szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Powyższe działania były **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 3 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 532-546)

4. Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka

Organizator zapewniał badania psychologiczne kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka. Badania przeprowadzali psychologowie zatrudnieni na podstawie umowy o pracę, a także firma zewnętrzna: XXXX, na podstawie umowy zlecenia. Z przedłożonego przez Dyrektora zestawienia wynika, że w okresie kontroli psychologowie sporządzili 130 opinii o kandydatach do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinach zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka. Powyższe działania Jednostki były **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 3a ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 547-926)

5. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego

W okresie od 1 stycznia 2023 r. do dnia kontroli nie było organizowane szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego z powodu braku kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora tego typu placówki.

(akta kontroli: str. 927)

6. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby

W toku kontroli ustalono, że PCPR zapewniał rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji. Jak wynika z oświadczenia Dyrektora: „(...) Centrum zorganizowało szkolenia dla rodzin zastępczych i prowadzących rdd: «Współczesne zagrożenia dzieci i młodzieży w obszarze zagrożeń świata wirtualnego (sposoby przeciwdziałania zagrożeniom)», «Profilaktyka nowotworów skóry wraz z badaniem znamion», Szkolenie z pierwszej pomocy przedmedycznej dla rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych i spokrewnionych. Ponadto (...) zorganizowało cykl superwizji rodzica zastępczego, których celem było wzmocnienie kompetencji rodzin zastępczych”. Powyższe

potwierdziła przedstawiona przez kontrolowaną Jednostkę dokumentacja, co było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 5 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 928-983)

7. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

Podczas czynności kontrolnych stwierdzono, że Organizator zapewniał pomoc oraz wsparcie osobom sprawującym pieczę zastępczą, zapewniając możliwość udziału w spotkaniach grupy wsparcia, jak i z usług rodzin pomocowych. Jak ustalono w okresie kontroli odbyło się łącznie 13 spotkań grup wsparcia, tj.: w 2023 r. odbyło się 9 spotkań, a w 2024 r. do dnia kontroli 4 spotkania. Ponadto, jak wynika z oświadczenia Dyrektora: „*psycholog prowadzący spotkania był w kontakcie telefonicznym z około 30 osobami, które w razie potrzeby konsultowały z nim sprawy związane z pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczej*”. Jak wynika z dalszej treści oświadczenia, Organizator promował wydarzenie i zachęcał rodziny do skorzystania z pomocy oferowanej w ramach grup wsparcia, gdyż zajęcia te miały charakter fakultatywny. Z dalszych wyjaśnień Dyrektora wynika, że w 2023 r. zawarto 15 umów na pełnienie funkcji rodziny pomocowej, a w 2024 r. według informacji na dzień 14 czerwca 2024 r. 1 umowę.

Powyższe zatem było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 6 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 939-999, 2420-2435)

8. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy

Jak wynika z przedstawionych wyjaśnień, Organizator w ramach wsparcia dzieci i rodzin zastępczych podejmował szereg działań w celu pozyskiwania wolontariuszy, współpracując m.in. z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Dzięki powyższym działaniom w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 14 czerwca 2024 r. udało się pozyskać i podpisać porozumienia z 8 wolontariuszami, którzy objęli wsparciem łącznie 8 rodzin zastępczych. Przykładowa dokumentacja przedstawiona przez kontrolowaną Jednostkę potwierdziła realizację ww. zadania i została włączona do akt kontroli. Powyższe było zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 7 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 1000-1052)

9. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi

Czynności kontrolne wykazały, że Organizator w okresie objętym kontrolą realizował ww. zadanie, współpracując m.in. z: ośrodkami pomocy społecznej, sądami rodzinnymi i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także z kościołami oraz organizacjami społecznymi, co potwierdziła przedstawiona podczas kontroli dokumentacja. Działania kontrolowanej Jednostki w powyższym zakresie były zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 8 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 1053-)

10. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Podczas kontroli ustalono, że Jednostka zapewniała rodzinom zastępczym, prowadzącym rodzinny dom dziecka i umieszczonym w nich dzieciom dostęp do poradnictwa i terapii.

Jak wynika z oświadczenia przedłożonego przez Dyrektora PCPR w okresie kontroli psychologzy zatrudnieni przez PCPR prowadzili oddziaływania psychologiczne o charakterze poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. W zakresie prowadzenia poradnictwa i terapii dla dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej i ich opiekunów oraz osób usamodzielnianych, psychologzy przeprowadzali konsultacje psychologiczne dotyczące różnorodnych kwestii związanych z funkcjonowaniem psychospołecznym członków rodzin zastępczych, udzielając konsultacji w sprawach różnych, często współwystępujących ze sobą, problemów. W ramach świadczonej pomocy zarówno w siedzibie PCPR, jak i w miejscach zamieszkania rodzin zastępczych, psychologzy m.in.:

- interweniowali w sytuacjach kryzysowych, udzielając wsparcia psychologicznego członkom rodzin przeżywających trudne sytuacje życiowe, a także nowym rodzinom zastępczym – szczególnie w okresie początkowym, po przyjęciu dziecka,
- prowadzali oddziaływania terapeutyczne wspomagające rozwiązywanie problemów w rodzinach zastępczych,
- udzielali porad wykorzystując metody psychoedukacyjne (także w trakcie dokonywania okresowych oceny sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej),
- przeprowadzali badania psychologiczne stosując różne metody diagnostyczne – projekcyjne i psychometryczne.

W ramach działalności specjalistycznej, w zakresie udzielania pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży wychowującym się w rodzinnej pieczy zastępczej, odbywały się bezpośrednie spotkania o charakterze wspierająco-terapeutycznym (w terenie lub w siedzibie PCPR) oraz pośrednie (kontaktów telefonicznych i on-line) z dziećmi i młodzieżą.

W okresie od stycznia 2023 r. do czerwca 2024 r. w ramach zlecenia usług, rodzicom zastępczym i dzieciom przebywającym w rodzinach zastępczych, udzielana była specjalistyczna pomoc psychologiczna – praca terapeutyczna nad relacją opiekun-dziecko, prowadzona przez psychologa prowadzącego gabinet psychoterapii i pomocy psychologicznej. Ponadto, jak przekazała w oświadczeniu Dyrektor, specjaliści zatrudnieni w PCPR przeprowadzili cykliczne zajęcia dla dzieci i opiekunów z Metody Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne oraz zajęcia z Treningu Umiejętności Społecznych dla dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej. Z uwagi na sygnalizowane przez rodziny zastępcze problemy wychowawcze oraz te związane z deficytami dzieci, wynikające z ich trudnych doświadczeń, jak również widząc potrzebę objęcia większym wsparciem samych rodziców zastępczych, wprowadzono nowe formy wsparcia skierowane do dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz ich opiekunów. Wychowankowie byli objęci zajęciami z zakresu TUS (trening umiejętności społecznych) i TKZ (trening kontrolowania złości) w dwóch różnych grupach wiekowych. Prowadzono również zajęcia grupowe dla młodszych dzieci (dziecko i opiekun), oparte na zajęciach ruchowych, pracy z ciałem, mające na celu poprawić i wzmocnić relacje dziecka z rodzicem zastępczym oraz warsztaty dla rodziców zastępczych.

Przedstawiona przez Jednostkę dokumentacja potwierdza powyższe oświadczenie. Działania Jednostki były zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 9 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 984-999,1114-1144)

11. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego

W kwestii realizacji powyższego zadania ustalono, że pomoc prawna była świadczona przez 2 radców prawnych. Pomoc prawna realizowana była w formie: osobistej, telefonicznej oraz mailowej, dla mieszkańców powiatu, rodzin zastępczych i osób usamodzielnianych z pieczy zastępczej. Jak wynika z oświadczenia Dyrektora: „w 2023 r. prawnicy udzielili 42 porady prawne, w 2024 r. 25 porad prawnych”. Podczas kontroli przedstawiono przykładowe wykazy udzielonych porad prawnych oraz dokumentację potwierdzającą realizację ww. zadania. Działanie Jednostki było zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 10 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 1145-1168)

12. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

W kwestii realizacji ww. zadania ustalono, że w 2023 r. Organizator dokonał 848 ocen sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej. W okresie od 1 stycznia 2024 r. do 14 czerwca 2024 r. dokonano 418 ocen sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu poznańskiego. Prawidłowość dokonywania oceny sytuacji dzieci przez Organizatora zbadano na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji 30 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz rodzinnym domu dziecka, na potrzeby kontroli oznaczonych symbolami alfabetycznymi od „a” do „ż”.

Czynności kontrolne wykazały, że koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, przed dokonaniem okresowej oceny sytuacji dziecka, ustalał aktualną sytuację prawną, zdrowotną i szkolną dziecka. Ponadto, odnotowywał trudności wychowawcze zgłaszane przez rodzinę zastępczą i sposoby radzenia sobie z nimi. Powyższe ustalenia zawierał w dokumencie pn. „Aktualizacja sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej”. Dokumentem sporządzanym w trakcie oceny sytuacji dziecka jest „Protokół z posiedzenia zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej”, który tworzony jest w przypadku dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej (art. 135 ww. ustawy). Należy zatem dostosować treść formularza do obowiązujących przepisów. Nadto analiza wykazała, że dokument zawiera w części początkowej datę oceny, imię i nazwisko dziecka, datę jego urodzenia oraz imiona i nazwisko rodziny zastępczej. W dalszej części znajdują się w nim dwa punkty pn. „Informacje/uwagi” oraz „wnioski”. Zatem uznać należy, że działania Organizatora w tym zakresie były **zgodne z art. 129 pkt 1, 4-7 ww. ustawy**.

Zauważyć należy, że we wszystkich analizowanych ocenach brak jest rzeczywistej analizy metod pracy z dzieckiem i rodziną, np. u wychowanka „k” w obszarze „Informacje/uwagi” pojawia się następujący zapis: „rodzina zastępcza w pełni wywiązała się z zaleceń ustalonych podczas poprzedniego posiedzenia zespołu”. Zapis ten został powtórzony w kolejnej ocenie dziecka. Podobne zapisy obecne są także u innych wychowanków, których sytuacja została poddana analizie. Natomiast u wychowanki „r” pojawiają się następujące informacje: „Monitorowanie sytuacji zdrowotnej”, „Monitorowanie sytuacji edukacyjnej, bieżący kontakt

ze szkołą i pracownikami internatu”. Powyższe zapisy nie stanowią analizy metod pracy. Mając na uwadze powyższe należy uznać, że działanie w tym zakresie było **niezgodne z art. 129 pkt 2 ww. ustawy**.

Wskazać również należy, iż Jednostka prowadzi dokumentację pn. „Aktualizacja sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej”. W dokumencie wyszczególniono następujące obszary: *sytuacja zdrowotna, rozwój dziecka, sytuacja szkolna/przedszkolna, trudności wychowawcze zgłaszane przez rodzinę zastępczą i sposoby radzenia sobie z nimi oraz ustalenia końcowe, obserwacje pracownika*. W obszarze *rozwój dziecka* dokumentu sporządzonego dla wychowanki „r” odnotowano: „orzeczenie o niepełnosprawności”, co nie stanowi opisu rozwoju emocjonalnego, psychicznego oraz fizycznego wychowanki. W obszarze *sytuacja zdrowotna* odnotowano terminy wizyt lekarskich, bez dokonania oceny sytuacji zdrowotnej i aktualnych potrzeb wychowanki w tym zakresie. W obszarze *sytuacja szkolna*, zapisano aktualną nazwę szkoły, do której uczęszcza wychowanka, bez wskazania trudności wychowawczych oraz trudności w nauce wychowanki. Zatem analiza dokumentu wykazała, iż nie był on prowadzony rzetelnie, a dokonane zapisy nie wyczerpują poszczególnych obszarów, stanowią jedynie skrótowe notatki pracownika dokonującego zapisu. Tym samym trudno stwierdzić, jak kształtowała się aktualna sytuacja wychowanki w poszczególnych obszarach. Powyższe jest **niezgodne z art. 129 pkt 5 ww. ustawy**.

W „Protokole” sporządzonym dla dziecka „h” w rubryce „Informacje” odnotowano: „Rodzice zastępczy realizują cele zawarte w planie pomocy dziecku” bez podania informacji, w jakim obszarze i zakresie cele zostały zrealizowane. Jednocześnie w obszarze pn.: „Wnioski” w każdych kolejnych analizowanych ocenach, sporządzonych dla danego dziecka, pojawiają się powtarzające się bądź podobne w treści zapisy, tj. np. u wychowanki „h” zapisano: „dalszy pobyt dziecka w rodzinie zastępczej uznaje się za zasadny do czasu umieszczenia w docelowej rodzinie zastępczej”. W podobny sposób sformułowano zapisy w ocenie u wychowanki „a”, gdzie zapisano: „zasadna dalsza współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej”, „Zasadna kontynuacja spotkań małoletniej z psychologiem”. Ww. zapisy nie przedstawiają propozycji modyfikacji planu. Stanowią wyszczególnienie działań podejmowanych przez rodzinę zastępczą oraz Organizatora. Mając na uwadze powyższe nie można uznać, aby ocena sytuacji dziecka była dokonywana w celu modyfikacji planu pomocy dziecku, co było **niezgodne z art. 129 pkt 3 ww. ustawy**.

W trakcie kontroli ustalono, że Organizator zapraszał na posiedzenia rodziców biologicznych (za wyjątkiem pozbawionych władzy rodzicielskiej), rodziców zastępczych, przedstawiciela ośrodka adopcyjnego oraz asystenta rodziny (jeśli rodzina była objęta jego wsparciem), bądź przedstawiciela ośrodka pomocy społecznej oraz w zależności od potrzeb, przedstawiciela sądu. Oceny sytuacji dziecka dokonywał Organizator, na posiedzeniu z udziałem rodziny zastępczej, asystenta rodziny (jeżeli rodzina była objęta jego wsparciem), przedstawiciela ośrodka adopcyjnego (w formie zdalnej) oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, co było **zgodne z art. 130 ust. 1 pkt 1, 3, 4, 6 i 7 ww. ustawy**.

W tym miejscu należy zauważyć, że w ocenie sytuacji dziecka powinien uczestniczyć również pedagog, wskazany w art. 130 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy. Jednakże w kontrolowanej Jednostce pedagog nie jest zatrudniony, nie był zatrudniony także w okresie objętym kontrolą, tj. od 1 stycznia 2023 r., co jest **niezgodne z art. 130 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy**. Wskazane jest zatem

podjęcie działań zmierzających do zapewnienia pełnego (obligatoryjnego) składu osób biorących udział w ocenie sytuacji dziecka i zatrudnienie pedagoga.

Jak ustalono, w badanym okresie, odnotowano przypadki niezachowania obligatoryjnego terminu dokonania oceny sytuacji dziecka w przypadku 3 analizowanych wychowanków, ponadto odnotowano w przypadku dziecka „ż” dokonanie pierwszej oceny sytuacji dziecka w czasie przekraczającym 3 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka poniżej 3 r.ż., co było **niezgodne z art. 131 ust. 1 ww. ustawy.**

Stwierdzono, że po dokonaniu oceny sytuacji dziecka Organizator formułował na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazywał ją do właściwego sądu, jednakże wskazać należy, że zdarzały się sytuacje, że opinia o dziecku była przekazywana do sądu z kilkutygodniowym odstępem czasu w stosunku do terminu oceny. Tak długa zwłoka może doprowadzić do wprowadzenia sądu w błąd, gdyż ustalona podczas oceny sytuacja dziecka mogła ulec zmianie.

Dalsze ustalenia kontrolne pozwoliły stwierdzić, że w każdej analizowanej ocenie sytuacji dziecka nie zamieszczono informacji o wysłuchaniu zdania dziecka, jeżeli wiek i stopień dojrzałości na to pozwalały. Dyrektor przedłożył dokument pn. „*Protokół wysłuchania dziecka*”. Dokument był sporządzony z datą tożsamą z datą „posiedzenia ds. okresowej oceny sytuacji dziecka” albo z datą wcześniejszą. Jednakże z „*Protokołu*” nie wynika czy zasięgnięte wcześniej zdanie dziecka było brane pod uwagę podczas oceny jego sytuacji. Powyższe zatem **uchybia art. 4a ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 1169-2121, 2500-2501)

13. Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci przebywających w pieczy Organizator prowadził działalność diagnostyczno – konsultacyjną, której celem było pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę.

Działania te prowadzili psycholodzy zatrudnieni przez PCPR oraz z XXXX, realizujący usługi na podstawie umowy zlecenia. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora pracownicy „*w ramach działalności diagnostyczno-konsultacyjnej przeprowadzają badania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (...) oraz kandydatów, którzy zostali skierowani do tut. Centrum z polecenia sądu, występującego do PCPR z prośbą o zaopiniowanie osób pod względem posiadania motywacji i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (...), jak również funkcjonujących rodzin zastępczych, sporządzając opinie na temat posiadania przez te osoby motywacji i predyspozycji do dalszego pełnienia funkcji rodzin zastępczych (...). Ponadto, psycholodzy PCPR w Poznaniu na bieżąco prowadzą działalność konsultacyjną dla członków rodzin zastępczych oraz dla pozostałych mieszkańców Powiatu Poznańskiego (...). W samym tylko 2023 r. psycholodzy udzielili około 239 konsultacji psychologicznych.*” Jednocześnie PCPR w ramach działań obserwacyjno - wspierających realizowanych przez psychologów nadzoruje

przebieg spotkań członków rodzin biologicznych z dzieckiem umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej.

Centrum realizowało zadanie w postaci szkoleń i wspierania psychologiczno – pedagogicznego osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci przebywających w pieczy. Mając jednak na uwadze, że Jednostka nie zatrudnia pedagoga, który jest niezbędny do świadczenia ww. wsparcia nie można uznać, aby zadanie było realizowane z pełnym zakresie. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 12 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 2122-2321)

14. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analiz dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

PCPR przeprowadza badania psychologiczne oraz przeprowadza analizy dotyczące kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Badania psychologiczne przeprowadza psycholog, który po przeprowadzeniu wywiadu diagnostycznego i wykonaniu testów psychologicznych sporządza opinię psychologiczną. Jednocześnie pracownik Organizatora dokonuje analizy sytuacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Analiza przedłożonych do kontroli dokumentów nie pozwala jednak stwierdzić, że ww. zadanie było realizowane w pełnym zakresie, ponieważ w przedłożonych dokumentach kandydatów nie ma badań pedagogicznych, ani informacji, że pedagog pracował z kandydatami we wskazanym zakresie, co było **niezgodne art. 76 ust. 4 pkt 13 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 547, 2125-2331)

15. Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego

Podczas kontroli ustalono, że Organizator realizował ww. zadanie, m.in. poprzez liczne konsultacje świadczone zarówno przez psychologów, pracowników Zespołu oraz koordynatorów, zarówno w formie indywidualnej, jak i grupowej np. w ramach działalności grup wsparcia oraz przeprowadzania szkoleń.

Ponadto w celu przeciwdziałania zjawisku wypalenia zawodowego umożliwiono rodzinom zastępczym udział w dedykowanej superwizji.

Powyższe było zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 14 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 930-983, 2332)

16. Zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

Ustalono, że w okresie kontroli Organizator zapewniał koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej dostęp do szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji. Koordynatorzy uczestniczyli w szkoleniach, konferencjach i webinarjach, a także korzystali z superwizji, co było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 14a ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 2333-2345)

17. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy

W ramach realizacji powyższego zadania przedstawiono pisma zawierające sprawozdania pn.: „Sprawozdanie z działalności PCPR w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej i instytucjonalnej za rok 2022” oraz „Sprawozdanie z działalności PCPR w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej i instytucjonalnej za rok 2023”. Jednakże ww. sprawozdania zostały przekazane na podstawie art. 112 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.) oraz na podstawie art. 182 ust. 5 ww. ustawy, a nie na podstawie art. 76 ust. 4 pkt 15 ww. ustawy, który dotyczy obowiązku nałożonego przez ustawodawcę na Organizatora w tym zakresie. Ww. sprawozdań nie można uznać za właściwe, gdyż w swojej treści nie są one sprawozdaniami z efektów pracy Organizatora, gdyż odnoszą się m.in. do pieczy instytucjonalnej oraz zadań PCPR w ramach art. 182 ust. 5 ww. ustawy. Powyższe oznacza, że sama ustawa rozróżnia sprawozdania i w związku z tym należałoby wyodrębnić w ww. sprawozdaniach z całościowej działalności PCPR część dotyczącą efektów pracy Organizatora i przedstawiać je zarówno Staroście jak i Radzie Powiatu, a nie jedynie Zarządowi Powiatu (bądź Członkowi Zarządu Powiatu), w taki sposób, aby każdoroczne przedłożenie sprawozdania nie budziło wątpliwości i było zgodne zarówno z ww. ustawą o pomocy społecznej, jak i art. 76 ust. 4 pkt 15 oraz art. 182 ust. 5 ww. ustawy. Mając na uwadze powyższe realizacja ww. zadania była **niezgodna z art. 76 ust. 4 pkt 15 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 2346-2411)

18. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Podczas czynności kontrolnych stwierdzono, że Organizator przekazywał do ośrodka adopcyjnego informacje wraz z dokumentacją dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Powyższe potwierdza przedstawiona podczas kontroli dokumentacja. W 2023 r. dokonano zgłoszeń 40 dzieci, a w 2024 r. dokonano zgłoszeń 24 dzieci. Powyższe działania były zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 16 oraz z art. 139a ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 1795-1806, 1837-1852, 2412)

19. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku

Jak wynika z oświadczenia Dyrektora: „Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu organizuje opiekę nad dziećmi w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku. (...) jest zawierana umowa z rodziną pomocową, której czasowo są powierzane dzieci pod opiekę”.

Dyrektor przedłożyła przykładowe umowy, z których wynika, że rodziny pomocowe sprawowały opiekę nad dziećmi z powodu „nieprzewidzianych trudności” u osób dotychczas sprawujących pieczę. Analiza oświadczenia Dyrektora i załączonej do niego dokumentacji wykazała, że zdarzały się sytuacje, w których dzieci przebywały w rodzinie pomocowej przez prawie pół roku, a następnie zostały umieszczone w kolejnej rodzinie pomocowej. Powyższe

było **niezgodne z art. 75 ust. 6 ww. ustawy**, zgodnie z którym czas pobytu dziecka w rodzinie pomocowej nie może przekroczyć 2 miesięcy.

Dyrektor oświadczyła, że nie w każdym przypadku sąd był informowany o zawartej umowie z rodziną pomocową. Powyższe było **niezgodne z art. 75 ust. 3 ww. ustawy**.

Mając powyższe na uwadze należy uznać realizację zadania za **niezgodną z art. 76 ust. 4 pkt 17 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 984-985, 2413-2435)

Realizacja zadań przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

Organizator w okresie kontroli zatrudniał 10 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Podczas czynności kontrolnych przedłożono wykaz rodzin objętych wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz wykaz rodzin nieobjętych opieką koordynatora, u których zadania wykonuje Organizator.

Z wykazów tych wynika, że ww. koordynatorzy mieli pod opieką odpowiednio: 14, 13, 12, 15, 14, 13, 12, 15, 15 i 14 rodzin zastępczych, co daje łącznie 137 rodzin. Powyższe było zatem **zgodne z art. 77 ust. 4 ww. ustawy**.

Jak wynika z oświadczenia Dyrektora, zgodnie z Zarządzeniem Nr 2/2023 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu z dnia 2 stycznia 2023 roku w sprawie: wprowadzenia procedur wspierania rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w PCPR w Poznaniu, po otrzymaniu postanowienia sądu w sprawie ustanowienia rodziny zastępczej, specjalista pracy z rodziną odpowiedzialny za dany rejon, niezwłocznie nawiązuje pierwszy kontakt z rodziną zastępczą. Podczas pierwszego kontaktu z rodziną pracownik sporządza dokument dotyczący sytuacji dziecka oraz informuje o możliwości objęcia rodziny opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, przedstawiając jego rolę i zadania we współpracy z rodziną. W sytuacji kiedy rodzina deklaruje chęć współpracy, otrzymuje wniosek stanowiący załącznik do ww. procedur. Po wpłynięciu wniosku specjalista pracy z rodziną w porozumieniu z Dyrektorem PCPR wyznacza koordynatora, przy jednoczesnym zachowaniu limitu rodzin. Wyznaczony koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, przekazuje podczas pierwszej wizyty w rodzinie druk stanowiący załącznik do procedur, w którym rodzina zastępcza wyraża opinię na temat wyznaczonego pracownika. W przypadku pozytywnej opinii, Dyrektor PCPR potwierdza wybór koordynatora załącznikiem do procedur: „*Wyznaczenie Koordynatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej*”. W przypadku negatywnej opinii Dyrektor PCPR przy współpracy z rodziną zastępczą wskazuje innego kandydata. Powyższe było **zgodne z art. 77 ust. 1 i 2 ww. ustawy**. W przypadku rodzin zastępczych nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej współpracę z rodziną prowadzą przedstawiciele Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z ustalonym rejonem. „*Wykaz... (...) nieobjętych opieką koordynatora... (...)*” przedłożony przez Dyrektora zawiera informację, że na wszystkich 6 pracowników przypadają odpowiednio: 21, 19, 34, 23, 30 i 27 rodzin zastępczych. Wskazać przy tym należy, że w ww. zestawieniu Dyrektor wykazała, że takich rodzin zastępczych, nieobjętych opieką koordynatora, jest łącznie 154. Analiza przedstawionej dokumentacji wykazała, że specjaliści obejmują opieką znacząco powyżej 15 rodzin, co może przyczyniać się do ich zbyt dużego obciążenia i wypalenia zawodowego i prowadzi do wniosku o potrzebie zwiększenia zatrudnienia specjalistów. Nadto, mając na względzie założenia, przytaczanego

wcześniej, 3- letniego powiatowego programu, należałoby także zwiększyć zatrudnienie na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

(akta kontroli: str. 123, 2436-2482)

1. Udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej

Z przedłożonej dokumentacji wynika, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w ramach realizacji zadań udzielali pomocy rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka. Koordynatorzy utrzymywali kontakt z kadrą szkolną (pedagogiem, psychologiem i wychowawcą), asystentami rodziny, pracownikami ośrodków pomocy społecznej i kuratorami sądowymi. Brali udział w spotkaniach dziecka z rodziną zastępczą, a także uczestniczyli w rozprawach sądowych dotyczących dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej. Ponadto prowadzili bezpośrednią indywidualną pracę z dzieckiem. Koordynatorzy umożliwiali uzyskanie pomocy prawnej rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka, poprzez kontaktowanie ich z radcą prawnym zatrudnionym w PCPR. Działania koordynatorów w tym zakresie potwierdza prowadzona dokumentacja, tj. karty spotkania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z rodziną zastępczą, opatrzone podpisem rodziny zastępczej, miesięczne karty pracy z rodziną koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z realizacji zadań oraz notatki służbowe. Zatem powyższe działanie Jednostki było **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 1169-2121, 2483)

2. Przygotowanie we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku

Prawidłowość sporządzania planów pomocy dziecku zbadano na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji 34 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych (w tym spokrewnionej, zawodowej, niezawodowej oraz o charakterze pogotowia rodzinnego) i rodzinnych domach dziecka.

Działania kontrolne potwierdziły, że plany sporządzane były po zebraniu dokumentów i zapoznaniu się z sytuacją dziecka oraz rodziny zastępczej, lecz nie w każdym przypadku po dokonaniu diagnozy psychofizycznej dziecka. W dokumentacji dzieci: „a”, „c”, „d”, „e”, „ę”, „f”, „g”, „j”, „k”, „ł”, „m” oraz „ś” brakuje diagnoz psychofizycznych dziecka. Dyrektor oświadczyła, iż ww. dzieci „posiadają opinię z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej”.

Analiza dokumentacji wykazała także, iż sporządzone plany pomocy dziecka zawierają obszary oddziaływań (sytuacja prawna, relacje z rodziną zastępczą, relacje z rodziną biologiczną, funkcjonowanie społeczne dziecka, sytuacja zdrowotna, sytuacja edukacyjna, zainteresowania, uzdolnienia, zajęcia dodatkowe, inne), a także cele i działania do realizacji. Jednakże dokumenty sporządzone zostały bez określenia okresu, który obejmują, terminu realizacji zaplanowanych zadań oraz bez określenia głównego celu pracy z dzieckiem. Nadto, w rubryce „*termin realizacji*” w dokumencie sporządzonym m.in. dla wychowanki „ś”, odnotowano „na bieżąco”, co nie oznacza ram czasowych wyznaczonych na realizację przyjętego celu.

Jako osoby odpowiedzialne za realizację wybranych zadań, w planach pomocy dziecku sporządzonych dla wychowanków: „f” i „h”, wpisani zostali m.in.: koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik PCPR (bez doprecyzowania nazwy stanowiska, oraz podania nazwiska) oraz rodzice zastępczy, bez adnotacji, którzy opiekunowie zastępczy są odpowiedzialni za realizację poszczególnych zadań. Dokumenty te nie zawierają informacji na temat tego, czy pracownik PCPR wyznaczony jako odpowiedzialny za wykonanie zadań, przyjął te zadania do realizacji (brak podpisu tej osoby). Na dokumencie sporządzonym dla dziecka „h” znajduje się jedynie podpis koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto, w planach pomocy sporządzonych dla dzieci: „f”, „h”, „n”, odnotowano: „*asystent nie współpracuje z rodziną zastępczą*”, „*nie dotyczy*”, a więc niejasne jest, czy asystent rodziny nie został przydzielony; czy też został przydzielony, ale na dzień sporządzania planu nie współpracował już z rodziną. Ponadto, z dokumentu nie wynika również, czy w przypadku, gdy asystent rodziny nie został przydzielony, plany pomocy były przygotowywane we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, co było **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 2 ww. ustawy**.

Na uwagę zasługuje fakt, iż w planach pomocy sporządzonych dla dzieci „e” oraz „h”, jako cel szczegółowy w obszarze „*sytuacja prawna*” zapisano: „*pozbawienie władzy rodzicielskiej ojca biologicznego*”, „*pozbawienie władzy rodzicielskiej Pani (...) i Pana (...)*”. Tak postawiony cel jest niespójny z prowadzoną przez Organizatora pracą z dzieckiem i rodziną, jak i podstawowym celem pieczy zastępczej, jakim jest dążenie do powrotu dziecka pod opiekę rodziców biologicznych. Niezależnie od powyższego wskazać należy, że ostateczne podjęcie decyzji o pozbawieniu władzy rodzicielskiej leży w gestii właściwego sądu rodzinnego, nie zaś Organizatora.

W kwestii dokonywania modyfikacji planu pomocy dziecka Dyrektor oświadczyła: „*Aktualizacja planu pomocy dziecku sporządzana jest każdorazowo w sytuacji, kiedy następują istotne zmiany lub zachodzą nowe okoliczności dotyczące dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej*”. Powyższe nie znalazło potwierdzenia we wszystkich analizowanych przypadkach, tj. u dziecka „m”, nie dokonano modyfikacji planu pomocy po zaistnieniu istotnej zmiany, jaką było umieszczenie go w szpitalu psychiatrycznym na czas dwóch miesięcy. Modyfikacja w tym przypadku powinna obejmować zarówno sytuację zdrowotną dziecka, jak i wskazanie zadań dla rodziny zastępczej, wynikających z hospitalizacji dziecka. Plan pomocy został sporządzony po zakończonym leczeniu szpitalnym, w niespełna dwa miesiące po powrocie dziecka do rodziny zastępczej. Nadto, w rubryce „*Weryfikacja (w przypadku zmiany sytuacji dziecka)*” nie odnotowano żadnych informacji, co może błędnie wskazywać na brak jakichkolwiek zmian w sytuacji dziecka. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 129 pkt 3 ww. ustawy**.

W dokumentacji przedłożonej przez Centrum znajduje się „*Protokół wysłuchania dziecka*”. Dokument jest przez Centrum sporządzany z datą tożsamą z datą posiedzenia zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, albo z datą wcześniejszą. Jednakże w planie pomocy dziecku nie przewidziano obszaru pozwalającego na uwzględnienie wcześniej zasięgniętego zdania dziecka, a tym samym trudno stwierdzić, czy zdanie dziecka było brane pod uwagę na etapie tworzenia planu pomocy dziecku. Powyższe było zatem **niegodne z art. 77 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 4 pkt 8 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 1169-2121, 2484, 2499)

3. Pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu

PCPR inicjowało działania pozwalające na nawiązanie i podtrzymanie kontaktu pomiędzy rodzinami zastępczymi. Umożliwiało to rodzinom zastępczym wymianę doświadczeń i nawiązanie dalszych relacji. W tym zakresie Centrum zapraszało rodziny na zorganizowane grupy wsparcia oraz imprezy okolicznościowe, m.in. Dzień Dziecka, Mikołajki, czy Dzień Rodzicielstwa Zastępczego. Powyższe było **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 3 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 1169-2121, 2485)

4. Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej

Podczas kontroli ustalono, że koordynatorzy pomagali osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w dostępie do specjalistycznej pomocy dla dzieci przebywających w rodzinach zastępczych. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zapewniali dostęp do specjalistycznej pomocy psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej. W tym celu korzystali z listy placówek Narodowego Funduszu Zdrowia oraz ofert instytucji takich jak m. in.: XXXX, XXXX, XXXX, XXXX i innych. Od 2023 r. dodatkowe wsparcie zapewniane jest w ramach Projektu „Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie poznańskim”. Powyższe było zatem **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 4 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 1169-2121, 2486-2491)

5. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Na podstawie przedłożonej dokumentacji ustalono, że w okresie objętym kontrolą koordynatorzy przygotowywali pisemne zgłoszenia dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, przekazując je do Organizatora. Zgłoszenia przygotowywane przez koordynatora zawierały wymaganą dokumentację, w tym informację o sytuacji prawnej dziecka, opis o sytuacji rodziny biologicznej, odpis aktu urodzenia, orzeczenia sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej, dokumentację o stanie zdrowia etc. Koordynator przygotowywał także: opinię o sytuacji opiekuńczo- wychowawczej dziecka, opinię o zasadności wspólnego umieszczenia rodzeństwa w rodzinie przysposabiającej, informację o przebiegu pobytu dziecka w pieczy zastępczej, opinię o kontaktach z rodziną biologiczną i wpływie tych kontaktów na dziecko, opinię o zasadności przysposobienia związanego ze zmianą miejsca zamieszkania dziecka poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej oraz szczegółowe informacje o dziecku i jego sytuacji rodzinnej, w tym informacje o rodzeństwie. W badanym zakresie działania Jednostki były **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 5 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 1795-1806, 1837-1852, 2412, 2490-2491, 2498)

6. Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy

Zgodnie z analizowaną dokumentacją koordynatorzy udzielali wsparcia pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej. W ramach realizacji zadania prowadzili rozmowy z pełnoletnimi wychowankami na temat ich sytuacji życiowej, wyboru dalszej ścieżki edukacyjnej, czy zawodowej. Udzielali pomocy w wypełnianiu dokumentów, formularzy

i wniosków oraz udzielali wsparcia w uzyskaniu dostępu do pomocy prawnej i psychologicznej. Ponadto przekazywali pełnoletnim wychowankom oferty zatrudnienia oraz oferty mieszkaniowe, w tym oferty mieszkań treningowych. Zatem w badanym zakresie Jednostka działała **zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 6 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 2492-2497)

7. Przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej

W toku czynności kontrolnych ustalono, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przekazywali Organizatorowi coroczne sprawozdania z efektów swojej pracy. Powyższe potwierdzają przedłożone przez Kierownika sprawozdania. Zatem działania były **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 7 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str.2743-2788)

Oceny rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka

Z oświadczenia Dyrektora Centrum wynika, że w okresie objętym kontrolą dokonano: 134 oceny rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka funkcjonujących na terenie powiatu poznańskiego w roku 2023, oraz w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 14 czerwca 2024 r. 58 takich ocen. Oceny dokonywane były pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. W trakcie kontroli przedłożono do analizy dokumentację rodzin zastępczych: „A”, „B”, „C”, „D”, „E”, „F”, „G”, „H”, „I”, „J”, „K”, „L” i „Ł”. Analiza ta wykazała, że oceny dokonywane były przy udziale: koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, specjalisty pracy z rodziną zatrudnionego przez Centrum, lub psychologa, co potwierdza treść oświadczenia Dyrektora PCPR. Jednocześnie w przypadku ocen rodzin „A”, „B”, „D”, „E”, „F” i „G”, „H”, „L” i „Ł” brakuje podpisu Organizatora, co wskazuje, że nie on dokonywał tej oceny, co było **niezgodne z art. 133 ww. ustawy.** Dyrektor oświadczyła także, że: *„ocena rodziny może być: pozytywna, pozytywna z zaleceniami lub negatywna. W przypadku oceny negatywnej, o sytuacji zostaje powiadomiony właściwy Sąd Rodzinny. W przypadku drugiej oceny negatywnej, do Sądu wysyłany jest wniosek o rozwiązanie rodziny zastępczej.”* Po sporządzonej ocenie, Organizator przedstawiał ją rodzinie zastępczej, która w ciągu 14 dni od jej otrzymania miała możliwość odwołania się do starosty za pośrednictwem Centrum, o czym była informowana w pouczeniu, co było **zgodne z art. 134 ust. 2a ww. ustawy.**

Organizator dokonywał pierwszej oceny rodziny zastępczej, nie później niż przed upływem roku od umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, co było **zgodne z art. 134 ust. 1 ww. ustawy.**

W odniesieniu do rodziny zastępczej „A”, „H”, „I”, „L” kolejnych ocen ww. rodzin Organizator dokonał w okresie dłuższym niż trzy lata, co było **niezgodne z art. 134 ust. 2 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 2518-2704)

Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze

W okresie kontroli Centrum realizowało wsparcie dla osób usamodzielnianych. Jak oświadczyła Dyrektor w roku 2023 usamodzielniało się 30 osób, w 2024 roku - 8 osób. Z przedłożonych oświadczeń wynika, że w okresie objętym kontrolą wychowankowie pieczy zastępczej otrzymali pomoc z tytułu usamodzielnienia na:

- kontynuowanie nauki – 30 osób w 2023 r. i 26 osób w 2024 r.,
- usamodzielnienie – 19 osób w 2023 r. i 15 osób w 2024 r.,
- zagospodarowanie – 20 osób w 2023 r. i 15 osób w 2024 r.

Działania Jednostki były **zgodne z art. 140 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy**. W okresie objętym kontrolą nie wpłynął żaden wniosek o udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych lub zatrudnienia.

Z oświadczenia Dyrektora wynika, że *„wydział prawny, prowadząc rejestr udzielanych konsultacji prawnych, nie odnotowuje która porada była z przepisu art. 140 ustawy o pieczy (...), nie utrwała informacji w zakresie statusu osoby ubiegającej się o poradnictwo prawne, zatem nieimienny wykaz udzielonych porad nie zawiera szczególnego rozdzielenia na poradnictwo dla osób usamodzielnianych”*. Powyższe nie pozwala stwierdzić, czy PCPR realizuje to zadanie prawidłowo. Właściwym byłoby odnotowywanie, np. w dokumentacji koordynatora lub prawnika faktu udzielenia pomocy osobie usamodzielnianej.

W 2023 r. zapewniono pomoc psychologiczną 14 osobom usamodzielnianym, a w 2024 r. 13 osobom. Zatem w tym zakresie PCPR działa **zgodne z art. 140 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy**.

Prawidłowość procesu usamodzielniania wychowanków sprawdzono poprzez przeanalizowanie dokumentacji wychowanków: „q”, „aa” i „bb”. W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że nie w każdym przypadku osoby usamodzielniane, co najmniej rok przed osiągnięciem pełnoletności, wskazały osobę, która podejmie się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia, wraz z pisemną zgodą tej osoby. W przypadku dziecka „q” wybór opiekuna nastąpił 3 dni po terminie, natomiast w przypadku dziecka „aa” ustawowy termin przekroczono o ponad miesiąc. Powyższe było **niezgodne z art. 145 ust. 2 ww. ustawy**.

Ustalono, że wychowankowie usamodzielniający się w rodzinnych formach pieczy zastępczej, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności, przygotowują wraz z opiekunami indywidualne programy usamodzielnienia. Ponadto, czynności kontrolne wykazały, że indywidualny program usamodzielnienia był zatwierdzany przez Dyrektora PCPR.

Analiza indywidualnego programu usamodzielnienia wychowanków „q”, „aa” i „bb” wykazała, że dokumenty nie zawierały zakresu współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia oraz w przypadku dziecka „aa” sposobu uzyskania kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez wychowanka zatrudnienia, co było **niegodne z art. 145 ust. 4 w zw. z art. 145 ust. 1 ww. ustawy**.

(akta kontroli: 2705-2742)

Na tym kontrolę zakończono.

Dokonano wpisu w Księżce Kontroli pod numerem 1/2024.

IV. Uwagi i wnioski.

Biorąc pod uwagę spostrzeżenia poczynione przez zespół inspektorów podczas kontroli, rekomenduję:

1. dokonać analizy w zakresie umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu poznańskiego z innych powiatów, co może przyczyniać się do braku miejsc w pieczy zastępczej dla dzieci pochodzących z powiatu poznańskiego,
2. dostosować treść formularza dot. oceny sytuacji dziecka, do obowiązujących przepisów, w szczególności w zakresie nazwy dokumentu,
3. opinię, dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, przekazywać do sądu niezwłocznie po dokonaniu oceny sytuacji dziecka,
4. zwiększyć zatrudnienie na stanowisku specjalisty pracy z rodziną wykonującego zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
5. zwiększyć zatrudnienie na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

V. Zalecenia pokontrolne.

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości i jednego uchybienia w realizacji zadań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu, zalecam:

1. **spowodować dostosowanie przez organ właściwy treści Regulaminu Organizacyjnego Jednostki do zapisów zgodnych z ww. ustawą i utworzyć zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 76 ust. 2 ww. ustawy,**
2. **każdorazowo przygotowywać projekt 3-letniego „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej” i przekazywać go do właściwego organu Powiatu w celu jego przyjęcia, w takim czasie, aby nie było okresu, w którym Program nie obowiązuje, uwzględniając założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej oraz konieczność zapewnienia dzieciom z terenu Powiatu rodzinnej pieczy zastępczej, a także ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, tj. zgodnie z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy,**
3. **uzupełnić rejestr o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka, o brakujące informacje oraz przekazywać na bieżąco do sądów wszystkie dane o osobach z rejestru, zgodnie z art. 46 ww. ustawy, do czasu utworzenia przez właściwego Ministra do spraw rodziny rejestru na podstawie art. 38d ww. ustawy,**
4. **spowodować niezwłoczne zweryfikowanie Dyrektora PCPR przez jego pracodawcę, tj. Starosty Poznańskiego w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, zgodnie z art. 7b ust. 2 pkt 4 ww. ustawy,**

5. **dokonywać weryfikacji wszystkich pracowników, osób świadczących usługi oraz osób pełniących funkcję rodziny zastępczej i prowadzących rodzinny dom dziecka, w bazie danych Rejestru Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, przed rozpoczęciem zatrudnienia i współpracy w PCPR, zgodnie z art. 7b oraz art. 78 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy,**
6. **każdorazowo weryfikować przed zatrudnieniem kwalifikacje koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ww. ustawy,**
7. **przestrzegać limitu liczby dzieci w rodzinie zastępczej oraz rodzinnym domu dziecka, zgodnie z art. 53 ust. 1 oraz art. 61 ust. 1 ww. ustawy oraz w razie konieczności przyjmować większą liczbę dzieci, zgodnie z art. 53 ust. 2 oraz art. 61 ust 2 ww. ustawy,**
8. **właściwie kierować dzieci do placówek opiekuńczo – wychowawczych, zgodnie z § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia w zw. z art. 35 ust. 1 ww. ustawy,**
9. **weryfikować rękojmię kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy,**
10. **przeprowadzać szkolenia dla kandydatów po złożeniu przez nich wniosku, z zachowaniem terminu, zgodnie z art. 43 ust. 8 ww. ustawy,**
11. **wydawać zaświadczenia kwalifikacyjne na wniosek kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, zgodnie art. 45 ust. 1 ww. ustawy, zgodnie ze wzorem określonym w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw rodziny na podstawie art. 48 ww. ustawy,**
12. **przekazywać, odpowiednio rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka, diagnozę psychofizyczną dziecka, zgodnie z art. 38a ust. 1 pkt 7 ww. ustawy,**
13. **przeprowadzać ocenę sytuacji dziecka przez Organizatora:**
 - a) **w miarę potrzeb, a w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy, zgodnie z art. 131 ust. 1 ww. ustawy,**
 - b) **w celu analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, zgodnie z art. 129 pkt 2 ww. ustawy,**
 - c) **w celu modyfikowania planu pomocy dziecku, zgodnie z art. 129 pkt 3 ww. ustawy,**
 - d) **w celu oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb, zgodnie z art. 129 pkt 5 ww. ustawy,**
 - e) **uwzględniając i odnotowując opinię dziecka, zgodnie z art. 4a ww. ustawy,**
14. **prowadzić działalność diagnostyczno – konsultacyjną, przeprowadzać badania pedagogiczne kandydatów oraz zatrudnić pedagoga w celu pełnego realizowania przez Organizatora zadań, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 12 i 13 ww. ustawy,**

15. **w sposób właściwy przedstawiać staroście i radzie powiatu coroczne sprawozdanie z efektów pracy Organizatora**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 14 ww. ustawy,
16. **organizować opiekę nad dziećmi, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka, okresowo nie może sprawować opieki**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 17 w zw. z art. 75 ust. 3 i 6 ww. ustawy,
17. **egzekwować przygotowywanie planów pomocy dziecku:**
 - a) **uwzględniających bieżącą sytuację dziecka i jego zdanie, jeśli wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają**, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 129 pkt 3 i art. 4 pkt 8 ww. ustawy,
 - b) **we współpracy z asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną**, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ww. ustawy,
18. **dokonywać oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka**, zgodnie z art. 133 ww. ustawy, **oraz dokonywać kolejnych ocen rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka**, zgodnie z art. 134 ust. 2 ww. ustawy,
19. **przestrzegać terminu wskazania opiekuna usamodzielnienia, dokumentując datę wpływu oświadczeń**, zgodnie z art. 145 ust. 2 ww. ustawy **oraz opracowywać indywidualny program usamodzielnienia**, zgodnie z art. 145 ust. 4 w zw. z art. 145 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy.

VI. Pozostałe informacje.

Niniejszy dokument sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu, drugi pozostawiono w dokumentacji Wojewody Wielkopolskiego.

Treść wystąpienia pokontrolnego podlega udostępnieniu, zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902), z wyłączeniem danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781).

Zgodnie z art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.) kontrolowana Jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Wojewoda w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, o których mowa powyżej przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana Jednostka jest obowiązana w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, do powiadomienia

Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.) kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 197d ust. 1 ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1.000 zł do 15.000 zł.

Wystąpienie pokontrolne zawiera 34 strony.

z up. Wojewody Wielkopolskiego
Hanna Zawadka
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

Jarosław Szymański
inspektor wojewódzki

Edyta Kita
starszy specjalista

Grzegorz Przymus
starszy specjalista

Anna Kościańska
inspektor wojewódzki

Katarzyna Brzóska
inspektor wojewódzki

Agnieszka Adamczak
Kierownik Oddziału Rodziny

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego klasyfikowanego certyfikatu/

Dokument sporządził:
Jarosław Szymański
Inspektor wojewódzki
09.12.2024 r.